Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 95 | JERSEY CITY and NEW YORK, | SATURDAY, MAY 18, 1996 | CENTS 75 ЦЕНТІВ | ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК | СУБОТА, 18-го ТРАВНЯ 1996 р. | Ч. 95. РІК CIII

Л. КУЧМА ХОЧЕ ЗЛІКВІДУВАТИ ЗАБОРГОВАНІСТЬ

Київ. — Життя урядовців України може стати менш цікавим, бо новий указ Президента обмежує їхні закордонні відрядження, повідомили 15-го травня засоби масової інформації.

Крім того, Президент увів мораторій на проведення масових свят тощо, заморозив будівництво адміністративних приміщень і зменшив закуп легкого транспорту.

Л. Кучма вдався до таких гострих заходів, щоб звільнити фонди для виплати пенсій, а також заробітної платні працівникам державних підприємств, учителям і медикам.

За словами міністра економіки Василя Гурєєва, Уряд не виплачує платню працівникам біля чотирьох місяців і заборгованість у виплатах сягає 951 млн. дол. В. Гурєєв сказав, що причиною цього є спад виробництва, незаплачені податки і тимчасове припинення минулого місяця Міжнародним валютним фондом надавання Україні кредитів.

Тим часом біля 1,000 шахтарів заблокували в західній Україні залізниці, вимагаючи припинити імпорт дешевшого вугілля з Польщі. Вони також висунули вимоги заплатити їм заробітню платню за минулі місяці.

Підписано українсько-вірменський договір

Київ (Р. Р.). — У четвер, 16-го травня, Пресова служба Президента України повідомила, що у Єревані, Вірменія, Леонід Кучма та президент Вірменії Левон Тер-Петросян підписали широкомасштабний договір про дружбу і співробітництво між Україною та Вірменією, а також низку двосторонніх документів, які виведуть відносини між двома державами на новий рівень.

За результатами зустрічі на вищому рівні сторони підписали комунікат і міжурядові угоди про взаємодію і співробітництво на всіх рівнях життя і діяльності суспільства на 1996–98 роки. Однак, бльок деяких економічних угод покищо готується на перспективу, оскільки для їх виконання бракує технічного забезпечення та щирої взаємодії. Перешкодою є також відсутність належної комунікації. Цю проблему можна буде вирішити, якщо знову відкриється Азербайджанська залізниця.

На пресовій конференції по закінченні переговорів, Президент Л. Кучма повідомив, що вже створено комісію для вивчення шляхів якнайшвидшої активізації співпраці України з Вірменією на різних рівнях, в тому числі і в европейських структурах.

Л. Кучма і Л. Т. Петросян висловили готовість на московській зустрічі 17-го травня підтримати демократичні сили Росії. Вони також заявили, що дотримуються спільної думки в багатьох питаннях, в тому числі й щодо врегулювання конфліктів мирним шляхом.

Відбулися американсько-англійські маневри

Форт Бреґґ, Північна Каролайна. — 5,000 парашутистів брали участь у спільних американсько-британських повітрянодесантних маневрах „Биг дроп-3" — найбільших від часу Другої світової війни.

Одночасним скиданням парашутного десанту закінчився місяць польових занять на військових полігонах, розташованих вздовж Атлантичного узбережжя. Понад 53,000 вояків, в тому числі 15,000 англійських, брали участь у вторгненні у вигадану країну „Картуна".

Не обійшлося й без деяких прикрощів. Під час нічного десантування 79 американських і британських парашутистів дістали тілесні ушкодження, дев'ятеро з них потрапило до шпиталю. Крім того, під час нічних військових занять зударилися в небі два бойові гелікоптери, у висліді загинуло 14 американських вояків.

Спостерігачі нагадують, що дотепер найбільшим повітряним перекиданням військ було десантування 6,350 американців у Нормандії і 7,229 у Голляндії в 1944 році.

Б. ДОЛ: „АБО ДО БІЛОГО ДОМУ, АБО ДОДОМУ"

Вашінгтон. — Як уже інформовано, лідер республіканської більшости в Сенаті Баб Дол залишає свій пост, який займав протягом 27 років. Відтепер він усі свої сили спрямує на участь у передвиборчій президентській кампанії.

Виступаючи на пресовій конференції у Капітолії, Б. Дол сказав: „Одна з особливостей американського політичного життя полягає в тому, що ми судимо про силу наших політиків за тим, в який спосіб вони йдуть зі своїх постів, а також за рішучістю, з якою їх домагаються. Обов'язком політика є працьовитість і чесність, а його заслугою є підтримка з боку виборців. Тепер переді мною відкрилося два шляхи — або до Білого Дому, або додому".

Фактично відхід Б. Дола зі Сенату відбудеться в період до 11-го червня, однак уже в найближчі дні він поїде на передвиборчі зустрічі у стейти Іллиной, Північну Каролайну, Фльориду та Каліфорнію — і це свідчить,

(Закінчення на стор. 3)

Л. Кучма пішов на компроміс

Київ (Р. Р.). — У понеділок, 13-го травня, на зустрічі з членами Асоціяції Районних Рад у містах Президент України Леонід Кучма підкреслив, що від впливу керівників місцевого рівня на просування конституційного процесу залежить успіх референдуму з прийняття нової конституції України.

Президент наголосив, що не хотів би референдуму, але змушений піти на цей крок через неспроможність парламенту прийняти конкретні рішення „В парламенті на рівні узгоджувальних комісій ми практично не можемо розпочати узгоджувальний процес щодо проєкту основного закону".

Л. Кучма зазначив, що погодився на внесення змін заради компромісу з парламентом у питанні просування конституційного процесу. Зміни внесено щодо тимчасового збереження в проєкті конституції положення про однопалатний парламент і про збільшення уповноважень Кабінету Міністрів. Згідно з новим формулюванням, Уряд є вищим органом системи виконавчої влади. Це означає, що збільшилась його відповідальність.

Президент і далі переконаний, що „на перехідний період потрібна сильна виконавча влада, зосереджена в одних руках".

Віцепрем'єр міністрів Олександер Ємець на семінарі для представників засобів масової інформації з питань розвитку конституційного процесу сказав, що Президент Кучма проводить величезну працю щодо пошуку компромісу з Верховною Радою. Зустрічається з групами, Фракціями і окремими депутатами, але все виглядає так, що конституційний процес будуть глибоко бльокувати. О. Ємець сказав, що не всі парляментаристи хочуть працювати конструктивно. Депутати-комуністи включаються в працю з одною метою — розвалити її. Та Президент діятиме дуже рішуче, щоб не допустити затягування, пояснив О. Ємець.

Тим часом ліві сили уже заблокували працю над проєктом нової конституції. Не погодились з правильником, вони демонстративно залишили залю.

Прокуратура виявляє саботажників

Київ (Р. Р.). — Тут у вівторок, 14-го травня, відбулася пресова конференція, на якій генеральний прокурор України Григорій Ворсінов розповів дещо про працю прокуратури.

За його словами, з'ясовуючи причини хронічної затримки зарплатні, виявлено багато порушень і порушено понад 20 карних справ за зумисну затримку платні та використання тих грошей не за призначенням. Справа дійшла до того, що в Житомирській області директор одної із шкіл отримав п'ять більйонів карбованців на виплату платні учителям, а насправді за ці гроші купив власний будинок у Києві та автомобіль. Тепер він перебуває під слідством.

Прокурор зазначив, що в першому кварталі цього року органи прокуратури скерували на розгляд суду 750 карних справ за злочини у сфері економіки та кредитно-банковій системі. Серед них близько 300 крадіжок в особливо великих розмірах, 79 випадків хабарництва. Це в чотири рази більше ніж минулого року за аналогічний період.

Порушені 100 карних справ за махінації в довірчих товариствах і 200 справ за махінації у сфері податкової інспекції.

Депутати-львів'яни заперечили дискримінацію росіян у Львові

Київ (УНІАР). — Депутати зі Львівщини опротестували заяву депутата-комуніста з Горлівки Євгена Краснякова і голови Верховної Ради Олександра Мороза, в якій сказано, що росіяни у Львові зазнають дискримінації.

Після повернення з відрядження до Львова Є. Красняков заявив, що у цьому місті нині масово закривають російські школи (було 22, а тепер 4), і що у Львові переслідують за вільнодумство. Спільну з головою ВР заяву було оприлюднено на ранньому засіданні парламенту 13-го травня.

„Але подана ним інформація фальшива, — пишуть депутати-львів'яни, серед яких — Ігор Юхновський, Лесь Танюк, Степан Хмара і Михайло Косів. — Наприклад, нині у Львові, окрім 70 українських шкіл, діє 20 мішаних шкіл, 6 російських, 2 жидівські, 2 польські, вірменська і литовська школи.

В заяві також сказано, що „подібне вже вперше спостерігається в залі засідань Верховної Ради, коли з її трибуни обливається брудом Львівщина. Тим самим відбувається з благословення голови [парляменту] нацьковування одної частини України на іншу за принципом розділяй і володарюй".

Депутати-львів'яни вимагають від голови ВР навести конкретні факти переслідувань на Львівщині тих, хто інакше думає, на які він натякнув у своєму коментарі, з їх об'єктивною аргументацією. Якщо таких немає, то депутати наполягатимуть на тому, щоб О. Мороз вибачився у пресі перед мешканцями Львівщини. Народні депутати-львів'яни закликали своїх колег подумати про доцільність перебування О. Мороза на посту голови ВР у зв'язку з його необ'єктивністю і крайньою тенденційністю.

Експорт зростає швидше від імпорту

Київ (УНІАР). — Вперше в історії незалежної України темпи зростання експорту продукції перевищують темпи зростання імпорту. Про це повідомив перший заступник міністра зовнішньоекономічних зв'язків та торгівлі Ігор Подолєв, виступаючи 16-го травня на другому міжнародному конгресі молодого бізнесу і співробітництва. Великою мірою, за його словами, цьому сприяє те, що в Україні законодавчо встановлено гарантії захисту чужоземних інвестицій.

І. Подолєв зазначив, що Україна довгий час була заручником експортера-монополіста Росії, але Росія була і буде надалі головним економічним партнером України, це неминуче. Україні потрібно максимально наближатися до режиму вільної торгівлі, щоб витягнути економіку з кризи.

Інвестиційну атмосферу країни більшість експертів оцінює позитивно. 48 відсотків від загальних інвестицій складають інвестиції із ЗСА. Надходження із Голляндії збільшилося в чотири рази, але, на жаль, законодавча база постійно змінюється, зазначив перший заступник міністра.

О. Мороз прийняв д-ра М. Лабуньку

Київ (УКРІНФОРМ). — 14-го травня голова Верховної Ради України Олександер Мороз прийняв ректора Українського Вільного Університету Мирослава Лабуньку на його прохання.

Український Вільний Університет заснований 1921 року у Відні українськими вченими-емігрантами. Того ж року цей навчальний заклад був перенесений до Праги, а від 1945 року він є у Мюнхені.

Під час беседи було обговорено проблеми діяльности університету в сучасних умовах і перспективи його розвитку в майбутньому. О. Мороз зазначив, що доцільно було б розробити нову концепцію навчального закладу з тим, щоб він у взаємодії з провідними вузами України, став важливим центром підготови фахівців для України.

Є. Марчук відвідав Естонію

Київ (Р. Р.). — Прем'єр-міністер України Євген Марчук повернувся з Талліна, Естонія, де зустрівся з Президентом Естонії Леннартом Мері, прем'єр-міністром Тійтом Вяхі та іншими урядовими особами. Є. Марчук передав Леннартові Мері листа від Президента України Леоніда Кучми. Візита закінчилася підписанням Конвенції про уникнення подвійного оподаткування. Підписано також міжвідомчу угоду про двосторонню співпрацю у сфері зв'язку і правничій галузі. Сторони висловили готовість до ширшої співпраці з метою укріплення державности України і Естонії.

В Україні

ГРАБУВАЛИ ОХОРОНЦІ

ЗАПОРІЖЖЯ. — Тут затримано двох стрільців воєнізованої охорони запорізького автомобільного заводу. Служба боротьби з економічною злочинністю встановила, що вони, спільно зі своїм ніде не працюючим товаришем, за короткий час викрали зі складу готової продукції 2,000 автомобільних термостатів на загальну суму понад 4,6 більйона карбованців. Частину вкраденого у них сконфісковано.

ВИЯВЛЕНО НЕЛЕҐАЛЬНИХ МІҐРАНТІВ

КИЇВ. — Начальник Управління паспортної реєстрації та міґраційної служби Володимир Щепель повідомив, що від 30 до 35 мільйонів чужоземних громадян щорічно відвідує Україну. Більшість з них переїжджають через Україну. Значна частина чужинців, які прибувають в Україну, не має законних підстав перебувати на території Української держави. З початку цього року в Україні виявлено 2,227 нелеґальних міґрантів. З них 500 самостійно виїхали за межі України, а 135 вислано примусово.

РОСІЙСЬКА ФЛЬОТА „НЕ ПОРУШУЄ УКРАЇНСЬКИХ ЗАКОНІВ"

СИМФЕРОПІЛЬ. — Пресовий центр Чорноморської фльоти Росії назвав провокацією статтю в газеті Військово-Морських Сил України, де автор висловлює сумнів у правомірності проведення Чорноморською фльотою бойових навчань. Як сказано в заяві Пресового центру російської фльоти, „не зважаючи на те, що термін міждержавних угод, щодо Чорноморської фльоти закінчився 31-го грудня минулого року, фльота продовжує функціонувати в колишньому правному полі, не порушуючи законів та інших нормативних актів України".

ЗАТРИМАНО КОНТРАБАНДНІ ТОВАРИ

КИЇВ. — Українські митники минулого тижня затримали три партії контрабандного товару на Овруцькій митниці та українсько-білоруському кордоні. В одній з вантажівок знайдено 5 тонн міді. Ведеться слідство.

ПРИЙНЯТО ЕНЕРГЕТИЧНУ ПРОГРАМУ ДО 2010 РОКУ

КИЇВ. — Верховна Рада затвердила національну енергетичну програму України до 2010 року, повідомила УНІАР 15-го травня. Програма визначає обсяги паливо-енергоспоживання, обґрунтовані в розрахунках наукових закладів країни. Проєкт програми було схвалено у першому читанні ще у липні 1995 року і допрацьовано профільною комісією і Урядом. Депутати ухвалили постанову, якою доручено Кабінетові Міністрів вжити заходів щодо здійснення програми і встановити порядок, за яким розв'язування проблеми розвитку паливно-енергетичного комплексу та задоволення потреб народного господарства в усіх видах палива і енергії здійснюватиметься в межах ухваленої програми.

ВІЦЕПРЕМ'ЄР ЗНАЙОМИТЬСЯ З ХОДОМ АГРАРНИХ РЕФОРМ

КИЇВ. — Віцепрем'єр-міністер Михайло Зубець під час своєї триденної поїздки по Херсонській, Миколаївській та Одеській областях, яка почалася 15-го травня, має ознайомитися з ходом проведення аграрної і земельної реформ, а також весняно-польових робіт на місцях. М. Зубець має зустрітися з керівництвом обласних і районних державних адміністрацій, органів управління агропромислового комплексу (АПК), відвідати окремі господарства. У поїздці взяв участь радник Президента з питань АПК Юрій Карасик.

ОБГОВОРЕНО ВІЗИТУ ШВЕДСЬКИХ ПІДПРИЄМЦІВ

КИЇВ. — Питання, пов'язані з підготовкою візити до Києва у жовтні цього року делеґації провідних шведських підприємців, були 14-го травня темою розмови прем'єр-міністра України Романа Шпека і амбасадора Швеції в Україні Мартіна Галльквіста. Шведські підприємці виявили бажання обговорити з українськими колеґами перспективи співробітництва та проблеми ринкової економіки. Р. Шпек запевнив шведського амбасадора в тому, що Україна надзвичайно зацікавлена у залученні до реформування своєї економіки чужоземних інвестицій, в тому числі й з боку Швеції.

УКРАЇНА Й ІРАН ГОТОВІ ДО ЕКОНОМІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

КИЇВ. — Віцепрем'єр-міністер України Анатолій Кінах і амбасадор Ірану в Україні Бегзада Мазахері заявили на спільній зустрічі, що їхні країни готові до проведення 19-го травня в Теграні першого засідання спільної міжурядової комісії з економічного і торговельного співробітництва. Погоджено ряд питань, що розглядатимуться на засіданні і програму зустрічей української делеґації з керівництвом Ірану.

В АМЕРИЦІ

ПІД ЧАС ПОНЕДІЛКОВОЇ зустрічі з журналістами пресовий секретар Білого Дому Майк МекКиррі повідомив, що президент Билл Клінтон готовий накласти вето на законопроєкт про військові видатки, який тепер перебуває на розгляді у Конґресі, якщо у тому проєкті буде збережено вимогу створити загальноамериканську систему протиракетної оборони. „У законопроєкті є багато хибних тверджень, — сказав М. МекКирі.— Одне з них змусило б нас видавати десятки більйонів долярів на систему протиракетної оборони, яка у висліді виявилася б непотрібною. Крім того, проєкт не враховує фінансів, які ми виділяємо на систему захисту від ракет малого засягу дії, а саме вони, на думку експертів, становитимуть найбільшу загрозу у майбутньому".

ПОЛІТИКУ АДМІНІСТРАЦІЇ президента Билла Клінтона щодо Китаю піддали гострій критиці члени комісії Палати Репрезентантів в питаннях асиґнувань. У Конґресі багато законодавців невдоволені, що посилюючи боротьбу з китайським піратським копіюванням американських відео-дисків і комп'ютерних програм, Білий Дім тим часом байдужий до небезпечної міжнародної торгівлі ядерними матеріялами і технологіями. Звертаючись до державного секретаря Ворена Кристофера, голова згаданої комісії конґресмен Геролд Роджерс запитав: „Чому ми вважаємо боротьбу з піратством в інтелектуальній ділянці важливішою справою, ніж продаж ядерної зброї?". Г. Роджерс звернув увагу на той факт, що Адміністрація ЗСА не запровадила жодних санкцій щодо Китаю за його продаж ядерної технології для Пакистану.

У СВІТІ

З ПРИВОДУ ЗАГРОЗИ можливого турецького вторгнення на грецькі острови в Егейському морі остеріг міністер закордонних справ Греції Теодорос Пангальос. „Скоріше чи пізніше, але все одно дійде до збройного інциденту", — сказав він у Вашінґтоні, де супроводжував в офіційній візиті у ЗСА прем'єр-міністра Греції Константіноса Сімітіса. Т. Пангальос подав багато фактів погіршення взаємин між Грецією і Туреччиною в останній час. Він підкреслив, що Туреччина тримає напоготові 1,000 бойових човнів та кораблів, призначених для десантування турецьких військ на грецькі острови в Егейському морі. „Постійні порушення турецькими військовими літаками повітряного простору Греції врешті приведуть до збройного конфлікту між двома країнами", — передбачає Т. Пангальос.

ДЕПУТАТИ латвійського парляменту лівої орієнтації Алєксандр Бартошевіч і Модріс Люоянс висунули кандидатом на президента Латвії колишнього лідера комуністів республіки Альфреда Рубікса, який був лютим ворогом незалежности латвійців і послушним знаряддям Москви. Тепер він сидить у тюрмі. Згідно з конституцією, будь-який депутат парляменту має право висунути свого кандидата на пост президента. Законом встановлено лише одне обмеження для керівника держави — він мусить мати не менше 40 років. Каденція теперішнього президента Гунтіса Ульманіса закінчується 7-го липня. Декілька латвійських партій запропонували залишити його на цьому пості ще одну каденцію. Суперниками Г. Ульманіса є голова парляменту Ільга Крейтусе і професор Сільсько-господарського університету Імант Ліепа.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Безвідповідальність лівих

Хоч представники вісьмох груп і фракцій українського парляменту працюють над узгодженням проєкту нової конституції України злагоджено, конституційний процес просувається дуже повільно. А цього тижня представники лівих сил його взагалі заблькували.

Спочатку комуністи, а вслід за ними і соціялісти та представники Селянської Партії України демонстративно залишили залю, де працює узгоджувальна комісія. Ліві заявили, що вони не самоусунулися від праці над проєктом, а протестують проти „дискримінації" проти них.

Справа в тому, що до узгоджувальної комісії увійшли представники всіх груп і фракцій і, згідно з правильником, під час голосування береться до уваги один голос від однієї фракції. Лівим це дуже не сподобалося. Вони вимагають врахувати голос кожного депутата. Їм це вигідно, бо Комуністична Партія найчисленніша і у всіх комісіях та групах її представників завжди більше, ніж з інших політичних сил. Така політизація конституційного процесу перешкоджає пошукам компромісу, що й продемонстрували ліві, залишивши залю засідань узгоджувальної комісії.

Прокомуністичні та проросійські сили за всяку ціну намагаються у проєкті конституції записати положення, яким передбачається обмежити уповноваження Президента та збільшити відповідальність Кабінету Міністрів. Вони також хочуть змінити положення про місцеве самоврядування, затвердити для російської мови статус офіційної, змінити державну символіку України на колишню імперську. І якщо їм це не вдається, то ідуть у хід усі способи.

Наприклад, лівим здалося, що українське радіо і телебачення недостатньо висвітлює і пропаґує саме їхні ідеї і на сесії Верховної Ради негайно зініціювали розгромну критику та спровокували висловлення недовір'я керівникам телерадіокомпаній. І хоча Зиновій Кулик зігнорував постанову про недовір'я і далі працює, але слідство з цього приводу буде і все робитиметься так, щоб Держтелерадіо потрапило під контролю лівих сил.

Проєкт конституції також не є перфектний, але поліпшити його можна тільки шляхом компромісу. Головне, що в ньому затверджується статус незалежної української держави, чого органічно не сприймають ліві.

Створюючи на сесії Верховної Ради безперервні суперечки, ліві використовують депутатську трибуну для антиукраїнської пропаґанди. Вони відверто виступають проти незалежної України й активно шукають прихильників серед населення.

А час не стоїть і конституцію треба приймати. Звичайно, її прийняття не позбавить Україну відразу усіх проблем. Адже досить непогана совєтська конституція нібито ґарантувала всі права і свободи, але це не врятувало храми від руйнації, а священнослужителів та мільйони громадян від розстрілів, тюрем, каторги, психлікарень тощо.

Навіть американська конституція за 200 років зазнала багатьох змін і доповнень, але так і не стала досконалою. І в Україні нова конституція не вилікує суспільство враз від усіх хвороб. Але розпочнеться процес лікування і вже це дасть змогу зрушити розвиток суспільства в напрямі оздоровлення, економічної стабілізації та культурного і національного відродження.

Для людей, наставлених до України по-державницьки, немає сумніву, що загальмування конституційного процесу вигідне тільки для ворогів України. Та й серед лівих багато хто усвідомлює, що з втратою незалежности України втратять свободу дій і вони, комуністи, які ховаються під партійними назвами різних організацій. Все диктуватиме Москва, яка спочатку влаштує терор, а пізніше розбудує ще більші тюрми і концтабори. Але партійна дисципліна не дозволяє комуністам думати. Наказано зірвати конституційний процес — вони його й зривають, не думаючи про те, що їхні вчинки можуть повернутися до них бумеранґом.

Відночас, вже й мало знайомим з політикою людям стало зрозуміло, що серед українського керівництва є багато чиновників, які намагаються спровокувати застій в економіці і взагалі створити ситуацію, де нічого не можна контролювати. Зрозуміло і те, що причиною повільного просування реформ, розгулу злочинности та інших недоліків у становленні української державности є відсутність конституції. І як довго це триватиме, так довго й пануватиме в країні розгнузданість для ворогів України та злочинців усіх мастей.

Петро Яцик

ЧОМУ НАМ ПОТРІБНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У „Новому Шляху" з 20-го квітня появилася стаття Ю. К. „Сповільнення громадської активности". Думки, висловлені у ній, я вже зустрічав у інших засобах масової інформації і переконаний, що статті такого типу неґативно впливають на загальне почуття читачів.

Розумію і співчуваю Ю. К. та іншим журналістам, але мусимо погодитися, що українська активність переходить усе більше з групової активности на активність державну. Якщо активність у минулому була скерована виключно на збереження народу через наше внутрішнє громадське життя, сьогодні світові обставини змушують нас скеровувати усі групи на працю і оборону цілости та зміцнення української держави. Я свідомий того, що Уряд України далеко не практичний і все ще недосконалий. Наша критика Уряду України лише допомагає тим силам в парляменті, які зосталися там ще від минулої структури. А ті урядовці, які мають українське серце, переходять багато труднощів і без нашої критики.

Щоб допомогти українським силам в Уряді України, ми повинні в міру наших можливостей висловлювати наші думки про те, як ту чи іншу справу скерувати на добро цілого народу, а не на користь окремої групки чи власної кишені, чим багато з нас, з ментальністю старого, ще керується. Відколи існує світ, іде постійний процес змін. У сьогоднішній Україні ці зміни великомасштабні, тож ми повинні не тільки бажати кращого, але й докласти всіх зусиль, щоб втілити наші бажання у практичні діла в кожній ділянці життя.

Утвердити державу є тяжче, ніж проголосити її незалежність. В Україні застарілі гасла про величність Сталіна, Леніна замінено на синьо-жовту символіку, яка була і залишилася такою ж, а життя вимагає глибших доказів існуваня і розвитку народу.

Все далі зростає зацікавлення Україною у різноманітних державних та освітніх установах. Нещодавно на сторінках американського журналу „Славік Рівю" появилася контроверсійна стаття „Чи має Україна свою історію?" У тому, що таке питання навіть постало, є очевидно наша вина, бо за сто років нашого життя у Канаді і Америці ми видали багато реґіональних, себе перехвалюючих історій, багато щорічних календарів, окремих альманахів груп чи організацій, але історії України на англійську мову не переклали і не дали науковцям та урядовим людям можливости дізнатися про нас, як нарід, наше життя та творення. В той же час російські та проросійські науковці все ще виступають за неділиму єдність між нашими народами. Так, у журналі „Форейн Полісі", ч. 90, що виходить у Вашінґтоні і його читають політики та урядовці, які визначають напрямні світової політики, політичний коментатор Юджін Румер твердить, що Україні загрожує неминучий розпад і злиття з Росією. Він базує свої твердження на історії (очевидно, російській), що Україна вже століттями була частиною Росії. Якби ми дали чужим науковцям та політичним коментаторам протилежні докази, ці коментарі мали б інший відтінок.

„Історія України" Михайла Грушевського є найкращим доказом, що ми існували в Европі далеко до того, як постала російська держава. Він, як геніяльний історик, базувався на численних документах та державних трактатах і доказав окремішність і своєрідність українського народу серед народів Европи, і запере-чити його докази неможливо. Цим самим М. Грушевський протистоїть тим російським історикам, котрі базують свої історичні твори на імперському бажанні.

Несподівана незалежність України змінила фокус українського життя з групових справ на державні. Через це ми, українці, незалежно від нашої групової приналежности, повинні скерувати нашу фінансову підтримку на зміцнення становища України у світі, в першу чергу через наші наукові центри при Гарварді, Колюмбії, Едмонтоні, тим самим підтримуючи наших українських науковців за вміле спростування російської пропаґанди на рівні, котрий недоступний пересічним людям чи груповим політикам, але є більш впливовий у світі.

Рівночасно ми повинні докласти усіх наших зусиль, щоб приспішити видання перекладу „Історії України" М. Грушевського на англійську мову і подати їх на полиці книгарень, урядів та університетів світу. Чим скорше дамо світові і його науковцям „Історію" Грушевського англійською мовою, тим краще зможемо запобігти ворожій нам пропаґанді різних коментаторів, бо світ сприйме нас такими, якими ми є, а не як молодшого непослушного брата росіян, яким нас дотепер знають.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Ще раз про рідну мову

Здається, що рідна мова — це ніколи невичерпана і незмінна тема в нашій спільноті, що постійно викликає розмови, дискусії, а то і щире хвилювання. В останніх часах — це звичайно мова про російську мову в Україні, що ніяк не хоче уступати місця українській, однаково, чи серед урядових чинників, чи широкого населення, особливо східніх областей. Дивним-дивом українська мова в Україні ніяк не може здобути собі статусу першости, а навпаки сходить тепер нижче, як це було два чи три роки тому. Ми бачимо, як розгортається наступ на рідну мову всіх русифікаційних сил у школах, у виданнях, у пресі. Саме появився лист у цій справі Шкільної Ради в ЗСА до Президента Кучми, що подає усі ці застрашаючі факти нової хвилі русифікації.

Розуміється, те, що діється, може засвідчити кожен із нас на досвіді з урядовими чинниками в Україні, починаючи від амбасад і консулятів, а кінчаючи на вибриках пошти і телефонів. Тому обурюємося слушно, протестуємо, пишемо листи до Уряду України, включно з Президентом, і вимагаємо, вимагаємо, як можемо пріоритету вживання української мови у слові та на письмі. Тут, здається, не можна знайти нікого із діяспорних українців, щоб не реаґував гостро на перманентну русифікаційну політику. Постійно інформують нас про протести на різних рівнях гостей українців з Америки чи інших країн, що відвідують Україну. Отже акція протестів іде і вона дуже буде на потребу та повинна ширитися і зростати для добра справи. І саме ми тут мусимо вжити всіх можливих засобів, щоб допомогти в цій боротьбі з русифікацією нашим братам в Україні. В ЗСА ми маємо цілий калейдоскоп націй і мов та всім їм віддається шана, але державною і офіційною мовою є таки одна-єдина англійська, а першенство її ґарантує закон і право.

Однак чи то не курйоз, що боротьба за українську мову мусить тепер іти по обох берегах океану, значить, тут, в ЗСА, і там, в Україні? Здавалося б, яке право маємо ми обурюватися на засилля російської мови, коли тут у нас панівною є англійська? Хтось скаже, що того ніяк не можна порівнювати, але мені здається, що навіть без порівнювання дуже дивним і просто незрозумілим є саме тепер вперте вживання англійської мови в деяких українських організаціях і здається без найменшої потреби, бо вони півсторіччя зуміли втримувати українську мову і в письмі, і в розмовах, а тепер її щораз більше спихають на марґінес. Курйоз ще збільшується тим, що після звільнення України і її усамостійнення, ми з радістю підкреслювали і деклярували на кожному кроці, що цей відновлений контакт з Україною — це справжній живий ковток українства, який допоможе затримати його серед усіх поколінь поселенців. Та ж це була знову та одна і єдина мова, якою могли порозумітися з'єднані члени родин усіх поколінь, які так довго чекали на зустріч. І більше також заговорили українською мовою на вулицях американських міст біля наших церков і домівок новоприбулі з нової хвилі іміґрації.

Здавалося, що все сприяє новому застрику нам української мови. Тому це намагання деяких поважних і шанованих наших організацій впровадити збільшений обсяг англійської мови до своїх нарад, зборів та своєї преси видається принаймні дивним. Бо впроваджують її добровільно, без найменшого натиску (хіба зі сторони керівництва?) і без загрози ворожої пропаґанди, проти якої так голосно протестуємо в Україні.

Чим пояснити цю добровільну американізацію? І чому так спокійно приймають як факт доконаний це щораз ширше введення англійської мови в ужиток своєї організації саме ті, в чиїх руках лежить виховання майбутніх поколінь, прикриваючи своє мовне відступництво турботою, щоб молодь краще розуміла українські справи? Чи не прийдеться Шкільній Раді в ЗСА тепер ще й писати протест тут щодо англійської мови, так як тепер писали про російську? Але до кого — до своїх організацій? Чи не треба буде знову вчити у школах українознавства віршик про тих, що мають „камінь у серденьку"?

О-КА

Д-р Юліян Мовчан

З МЕДИЧНИХ НОВИН В УКРАЇНІ

Як довго може жити людина?

Чимало славетних людей стверджують, що ми можемо жити вдвічі-втричі довше, ніж живемо. Із статті „Хочете жити до 200 років? Будь ласка", поміщеній у київській газеті „Ваше здоров'я" за 1-5 січня ц. р., читаємо, що шотляндський моряк Генрі Дженкінс жив 169 років і був при здоров'ї та добрій пам'яті. Відомий хемік Натаніел Ульє прожив 170 років, здійснивши 25 кругосвітніх мандрівок і при тому зібравши багатющий науковий матеріял. Угорець Янош Ровен дожив до 172 років, а його дружина — до 164. Молодшому їхньому синові було 116 років. 152 роки прожив англієць Томас Парр. Маючи 120 років, він взяв другий шлюб і ще мав сина, який також був довгожителем — жив 123 роки. Цікаво, що Парр пережив аж десять англійських королів...

Як подає газета, характерно те, що всі довгожителі багато і наполегливо працювали. Так, до останку своїх років працював Єгор Короєв із Грузії, який помер, проживши 157 років. 135-річний трудовий стаж мав азербайджанець Махмуд Ейвазов, який прожив 152 роки. А Шіралі Міслімов, який помер у 168 років, більш як 150 років працював чабаном, щодня роблячи пішки 10-15 кілометрів.

Цікаві інформації щодо рекорду довголіття подає вищезгадана газета. Ще недавно у пресі писалося про 190-літнього іранця Саїда Абу Талеб Мосаві. Його дружина (а з нею він мав п'ятий шлюб) мала на той час 105 років. Вважають, що найдовше на світі прожив англієць Хома Карне, який, як свідчать записи у церковних книгах, прожив 207 років.

Філософ Сенека сказав: „Наше життя не коротке — це ми його робимо таким". Що ж робити, аби довго милуватися сонцем?

Треба, читаємо в тій статті, нічим не зловживати, вести рухомий спосіб життя, не переїдати, не хвилюватися, не перевтомлюватися, одним словом, любити себе, бо довголіття в наших руках.

„Цигарка — ворог. Зброя проти неї — ваша воля"

Під таким заголовком читаємо статтю у „Вашому здоров'ї" в числі за 20-26 січня ц.р. Медики вже давно б'ють тривогу, що куріння тютюну, тобто тютюновий дим дуже шкідливий для організму. Та незважаючи на це, багато людей і далі аж ніяк „не можуть" розпрощатися з цією отрутою. Що тютюн є дійсно отрутою, газета наводить такі достовірні факти.

Виявляється (хоч про це вже давно відомо), що курці тютюну набагато частіше, ніж люди, які не курять, хворіють на різні недуги. Наприклад, на туберкульозу легень — у 19 разів, рак легень — у 20 разів, рак тканин ротової порожнини — у 15-20, стенокардію („грудну жабу") — в 13 разів. Вони в 12 разів мають частіше атаки серця (інфаркт міокарда, тобто серцевого м'яза), ніж ті, що не курять. Так само і щодо виразкової недуги шлунка. Також відомо, що в курців погіршується апетит, порушується сон, слабшає пам'ять. В цілому, життя курця вкорочується на 8-10 років. А на хронічний бронхіт захворюють практично всі курці через 20-30 років інтенсивного куріння, а багато з них — навіть значно раніше.

Якщо вагітна жінка курить, то в неї ріст плоду уповільнюється і дитина народжується пересічно на 200 грамів меншою вагою, ніж у тих жінок, які не курять. Куріння під час вагітности підвищує також ризик розвитку вроджених захворювань у дітей, смерти дитини під час пологів та впродовж першого тижня життя. У жінок, які курять, спостерігається більша вірогідність мимовільного викидня (абортів) та передчасних пологів. Який же вихід з цього? Точніше, що зробити, аби перестати курити?

Оскільки тютюн треба зарахувати до категорії наркотиків (хоч продуценти тютюну намагаються заперечити це), до якого легко звикнути, але нелегко відвикнути, то найкраще було б, аби людина ніколи не починала курити. На жаль, в дійсності в багатьох випадках так не є і тому молода особа через байдужість своїх батьків, часто ще з дитячих років починає заживати тютюнову отруту. Що ж зробити, аби таки перестати бути курцем?

Це можна і конче треба зробити, але все залежить від вашої волі. Головне, треба проникну-

(Закінчення на стор. 3)

Роман Савицький, мол.

Лірична арія та синя чічка

(Василь Тисяк, 1900–1967)

„...Як ішов, лишив дівчині синю чічку..."
(Стрілецький романс)

Хоча співак цей ім'ям лаконічний, та й постать вся не надто героїчна, був він мистцем великого формату. Вже голос сам — ніжний він, плеканий, ліричний — часто і подивляли навіть на розлогих сценах — чужих чи наших, не своїх. Тонким стилістом був Тисяк, як для своїх, так теж не менше для чужих, які перемінили тонкощі у золото мистецтва...

Високий (ще неліричний) голос маленького Василька прозвучав вперше ще в році 1900, на порозі віку — його і нашого. (Тоді ж на сцену життєву Володимир Блавацький теж ввійшов — майбутній керівник Львівського Оперного свідка тріюмфів Тисяка).

Ще осінню, 26-го жовтня 1995 року, в селі Велдіж врочисте відбулося відкриття меморіяльного знаку чи плити з нагоди 95-річчя народження В. Тисяка. Співак бо вперше світ почув в селі оцьому (повіт Долина, Станиславівський край, а нині Івано-Франківський). Мале село, зате подія ця велика, як для родини, так для всіх інших шанувальників мистця великого.

Його освіта починалась у відомого проф. Лєліви у Варшаві, а вже в 1929-му дебютував тенор у ролі Фавста (Ґуно) на сцені опери львівської. Герой, залюблений у Маргариту милозвучно, захопив критиків, навіть таких як Станислав Людкевич строгий, що заявив: „Він має всі кваліфікації стати світової слави співаком".

Так заохочений, Тисяк подався у Мілян (Італія), де славний Едоардо Ґарбін три роки його школив (1930-32, лірична метода „бель-канто"). Кінець-кінцем цієї школи дав диплом та й нагороду співакові на Міжнародному конкурсі вокалістів (Відень, 1932).

З 1934 року він тенор опери Варшави. У партії Онєґіна Євгена (може не свій це композитор, та наш Чайковський) тенор мав повний успіх, а критик польський констатував, що „пан Тисяк є дуже музикальним співаком, він знавець гарної фрази, отож не диво, що виконав арію Ленського перед поєдинком дуже гарно та з кріпкою образністю".

З інших опер того часу вирізнялась Желенського „Гопляна" з участю тенора Тисяка. (В тій опері, на тій самій варшавській сцені збирав був лаври давно, 1898 року, співак бо леґендарний із голосом солодко-медовим, що звавсь Мишуга Олександер).

Відома приповідка каже: „Коли гармати заговорять, мовчать же музи..." Та ми знаєм, що крім правил бувають виїмки. Львівський Оперний Театр (1941-44) відмовився мовчати в час війни й гармати сходу-заходу не змогли його закрити понад три роки...

Там знову блиснув Фавст блискучого тенора. Василь Барвінський (у захопленні) дав дострій в пресі так: „...незвичайне багатство щирої, прекрасної лірики, дало йому змогу вповні виявити прикмети свого голосу з усіма виразовими відмінками..."

Фавстівські мислі ці доповнив ще Василь Витвицький: „...він диспонує, як рідко який співак, дуже багатими засобами експресії і завжди підпорядковує їх потребам драматичного вислову. Саме у „Фавсті" мав співак змогу виявити свої спроможності, особливо в ліричних моментах, якими ця опера така багата".

В. Витвицький відгукнувсь теж на виступ В. Тисяка в опері „Продана наречена" (Б. Сметана): „Роля Єніка є і залишиться одною з найкращих і найбільш підхожих партій з його багатого репертуару. До його добре відомої голосової викінчености і легкости прилучилось тут створення такої сценічної постаті, якої саме вимагає і текст, і музика опери".

Озброївшись у майстерність італійського „бельконто", січовий стрілець та прем'єр ліричний тенор Львівського Оперного Театру оволодів сутністю таких персонажів італійської опери як Радамес чи Герцоґ (Верді), Каварадоссі та Пінкертон (Пуччіні), теж Турідду (Маскані).

Про перевтілення в Каварадоссі („Тоска") писав Барвінський: „...д-р В. Тисяк... вибився на перший плян, зокрема в останній дії, вкладаючи у свою партію надзвичайно багато ліричного тепла і м'якости, пронизаного жаром тонкої експресії".

Неслись роки і голос пронизаний жаром зогрівав столиці, а кар'єра несла його в далеч... навіть в гарячу Берсельону. Тамтешній театр, званий славно „Гран Театро дель Ліцео", святкував своє 100-ліття (у сезоні

(Закінчення на стор. 3)

З медичних...

(Закінчення зі стор. 2)

тися почуттям небезпеки, поставити перед собою мету позбавлення себе від шкідливої звички.

Чим корисний мед

Під таким підзаголовком читаємо статтю „Солодкі ліки" Анатолія Савченка — заступника генерального директора Укрбджолопрому в газеті „Ваше здоров'я" в числі з 27 січня ц. р.

Автор пише, що продукти бджільництва, і в першу чергу мед, — це унікальний харч для людини та могутній засіб від багатьох недуг. У ньому міститься понад 435 різних компонентів, які, на жаль, ще й досі не зовсім вивчені.

Мед цілюще впливає на серцево-судинну та нервову систему людини, на склад крови та кишкову мікрофльору. Завдяки складним ароматичним сполукам він дезинфікує печінку та нирки. Він однаково корисний дорослим і дітям, хворим і здоровим. Людина, яка споживає в день по ложці цього продукту (50 г) відчуває себе сильнішою, спокійнішою, молодшою. Для лікування найліпше вживати свіжий і зрілий мед. Щоденна доза споживання 100-150 грамів для дорослих і 30-50 г для дітей. Найкраще мед вживати за 1.5-2 години перед їдою або 3 години після споживання харчів (вранці 30-60 г, в обід — 40-80 г, увечорі — 30-60 г).

Спектр застосування меду дуже широкий. Зокрема, його застосовують при гастритах (запалених шлунку) та 12-палої кишки, при зниженні або підвищенні шлункової кислотності, захворюваннях печінки, жовчного міхура, нирок, серцево-судинної та нервової систем.

Позитивно впливає мед також на лікування анемії (малокрів'я), ерозії шийки матки, захворювання дихальних шляхів та хронічному катарові носа (нежить), навіть туберкульозі легень.

Лікувальні властивості меду зумовлені тим, що в його складі є вугле-води (фруктоза та глюко-за), вітаміни, ферменти, мінеральні та інші речовини, які потрібні для розвитку людського організму. Лише мед та маточне молоко має бактеріологічний фермент лізоцим. Він швидко і майже повністю засвоюється організмом. До речі, серед натуральних продуктів харчування мед має найвищу кальорійність — 315 кальорій в 100 г.

До речі, Мирон Сурмач — один з найстарших українських піонерів Америки і власник відомої книгарні „Сурма" в Ню Йорку, який 1991 року помер на 98-му році трудолюбного життя, під час зустрічей з автором цих радків не раз підкреслював, що своє довголіття і добрий стан здоров'я він завдячував передовсім споживанню меду впродовж свого життя.

Як перемогти депресію?

На це питання подається відповідь в тій самій газеті „Ваше здоров'я" в числі з 12-го січня ц. р. Регулярне тренування — читаємо там — є одним з кращих способів побороти депресію, стверджують дослідники з університету стейту Арізона. Провівши понад сто досліджень, вони дійшли висновку, що після 20-40 хвилин безперервного фізичного навантаження, як швидка ходьба, їзда на велосипеді, на 4 години зменшується або зникає відчуття тривоги і занепокоєння. Навіть ті, що страждають від довготривалої депресії, вже через 2-6 місяців дотримання тренувального режиму відчувають значне поліпшення самопочуття. Вчені вважають, що під час таких занять організм виробляє ендорфіни — хемічні субстанції, які створюють приємне відчуття задоволення до головного мозку.

М. Теліга — кубанський козак-бандурист

Про Олену Телігу, видатну поетесу і мужнього борця за визволення рідного краю, написано, особливо в останні роки, чимало. Її легендарним ім'ям називають вулиці та площі, їй ставлять пам'ятники, але при цьому, на жаль, рідко згадують того, з ким вона стала на рушничок. У вислідi створюється враження, нібито не вона при ньому, а він, кубанський козак-бандурист Михайло Теліга, при ній. Але кожен лист Олени криком кричить що це неправда. Її коханий Михайло був її неприступною фортецею, з бійниць якої вона лляла розпечену смолу свого гнівного слова на голови ворогів України.

Михайло Теліга народився 1898 року на Кубані, в родині станичного отамана і лікаря. Улас Самчук зберіг листа Михайлового батька, в якому Павло Теліга переповідає синові історію їхнього козацького роду.

Брати Михайла усі загинули в боях з денікінцями та більшовиками, а йому вдалося втікти з Кубані до Києва і вступити до капелі кобзарів під орудою Василя Ємця. Одначе він там довго не був — до наступу більшовицьких орд. За його біографією можна писати історію української революції. Куди тільки, на які фронти не кидала його громадянська війна! З якими тільки ворогами України не бився!

Відомий скульптор, автор надмогильного пам'ятника Іванові Франкові на Личаківському цвинтарі Сергій Литвиненко залишив чудовий спомин, як після бою з матросами молоденький фельдшер Михайло Теліга вправно бинтує козацькі рани: „На пеньку сидів молодий козак-бандурист Михайло Теліга. На колінах сперта бандура. Круґом ідеальна тиша, в яку вкрадаються лагідні скарги бандури і ніжний тенор, що співав думу про Байду. Пальці ритмічними рухами посувалися по струнах. Юне гарне обличчя, підняте легко вгору, осяяне місячним світлом. Задивлені в далечінь сірі очі як би бачили все те, що кажуть слова думи. А кажуть вони про лицарів козачої доби, про велич і потугу козачого духу, про безмежну любов до батьківщини, про глибоке почуття лицарськости та слушности козачих змагань за волю"...

Слава про незвичайного кобзаря-фельдшера дійшла й до Симона Петлюри. Зворушений подвигами, кобзарським хистом Теліги, головний отаман вписує його до своєї особистої охорони.

Михайло Теліга в студентські роки.

Судилося Михайлові перейти страхітливий „трикутник смерти", в якому опинилася українська армія в 1919 році, де помирали від тифу безліч українців. Вижив, співаючи козацьких дум нещасним дітям нещасного краю. І вийшовши на куцу емігрантську волю, ішов з бандурою через плече, від одного лемківського села до другого, визво-ляти з облудних москвофільських тенет довірливі лемківські душі.

На концерті в Криниці знов зустрівся з С. Литвиненком. Були прекрасні місячні ночі. Михайло сідав під вікном з бандурою. Глибоко в душу вливалися звуки струн.

Не Київський університет судилося йому закінчувати, а Подєбрадську Академію. Саме в той час доходили страшні чутки. Вже розстріляли редактора газети „Українське Слово" Івана Рогача, журналістів Оршана, Олійника і Яковенка. В Києві вперто говорилося про масові арешти і розстріли.

О. Ольжич наказав усім розконспірованим членам залишити Київ. Олена вдруге не хотіла виїхати з Києва. Вона чекала Михайла з Кракова. Вона все своє свідоме життя писала про відвагу, шляхетність посвяти, своїми творами закликала інших заради української держави йти на смерть.

Михайло зрозумів її. Поїхав з безпечного запілля на вірну смерть — вернувся до Києва. 9-го лютого 1941 року до їхнього мешкання навідалися гестапівці, несамовито грюкали в двері. А наступного дня прийшов Михайло і серцем відчув, що біда. Відразу поспішив до Спілки. Там кати всіх заарештували, допитували, катували і розстріляли. Олена Теліга трималася винятково мужньо не лише на допитах, але й під час екзекуції в Баби-ному Ярі. Одному з дослідників життя і творчости поетеси приписують такі слова: „Я не бачив чоловіка, що б так героїчно вмирав, як ця гарна жінка".

Для того, щоб вона вмирала героїчно, добровільно зголосився на смерть Михайло Теліга. Бо ж хто інший, як не він, гартував її волю, сповнював ненавистю до ворогів і любов'ю до розп'ятого українського краю.

„Однієї ночі, над ранком, зчинився на в'язничих коридорах рух. Раптом чути крик: „Хто вийде живий, скажіть, що гестапо розстріляло Михайла Телігу з Кубані!" Почулись крики катів, посипались удари, захуркотіли — все стихло.

В котрійсь келії на стіні бачили видряпаний напис: „Тут сиділа і йде на розстріл Олена Теліга".

Їх розстріляли 21-го лютого 1941 року, в Бабиному Ярі — тепер незалежній Україні. Це місце впорно намагаються перетворити на жидівську святиню.

За німецької окупації, писав „Вечірній Київ", було розстріляно багато воїнів УПА та українського підпілля.

Микола Чорний-Досінчук

ІВАН ПАВЛО II прийняв матір турецького терориста Алі Аджі, який 13-го травня 1981 року на площі св. Петра в Римі намагався вбити Папу. Цими днями А. Аджа, який відбуває досмертне ув'язнення в тюрмі італійського міста Анкона, звернувся до Папи з проханням допомогти йому перейти до турецької тюрми. Як сказав офіційний представник Ватикану Гоакін Наварро Вальс, Іван Павло II запевнив матір А. Аджі, що завжди молиться за неї. Г. Н. Вальс додав, що Папа „вже давно по-християнськи простив терористові", однак не буде вживати ніяких кроків з приводу теперішнього прохання А. Аджі.

Появилася нова програма для навчання дітей української мови

Видавництво найбільшої кількости підручників для самостійного навчання мов, „Авдіо-Форум" в Ґілфорд, Конн., інформує, що там випущено звукові стрічки для навчання української мови дітей, під назвою „Пригоди Лариси і Андрійка".

Як інформують із видавництва, ця програма складається із трьох звукових касет і трьох ілюстрованих книжок. Стрічки та книжки у формі пригод двох українських дітей можуть діти уживати самі або за поміччю старших осіб, яким українська мова не є знана. Кожна звукова стрічка має відповідну книжку, а змістом її є три групи інформацій: про звірів, городину і овочі. Коротка інформація англійською мовою на початку кожної стрічки пояснює книжку та навчання. В програмі є також інформації про українську культуру, народне вбрання і страви.

Цілість „Пригод Лариса і Андрійка" у формі трьох книжок і трьох стрічок коштує 29.50 дол. Їх можна замовляти пишучи на адресу: Audio-Forum, 96 Broad Street, Guilford, CT 06437, tel. 1-800-243-1234.

Каталог самостійного навчання усіх мов цього видавництва пропонує 275 курсів на 96 мовах і такий каталог можна отримати даром під цією самою адресою.

Б. Дол...

(Закінчення зі стор. 1)

що він вже не змінить свого рішення.

Як підкреслюють спостерігачі, Б. Дол зважився на цей крок після того, як опитування громадської думки виявили, що він за рівнем популярности набагато відстає від президента Билла Клінтона.

Однак резиґнація Б. Дола з посту сенатора не покращила його шансів на перемогу у президентських виборах. Останні опитування, проведені газетою „Ню Йорк Таймс" і телевізійною компанією Сі-Бі-Ес вже після того, як Б. Дол оприлюднив своє рішення, свідчать, що він не здобув більшої підтримки, ніж мав раніше, хоч дві третини американців вважає, що сенатор вчинив правильно.

Лірична арія...

(Закінчення зі стор. 2)

1947-48). Ювілей включав виставу „Садко" — опери-леґенди пера Римського-Корсакова. Партію індійського гостя співав тоді Тисяк, та так, що змушений був пісню повторити у переповненій по вінця залі.

Про це писав еспанський критик Хуан Боррас де Паляу: „Корсакова чув наш театр ще в 1928 році. Та публіка його забула й „Садко", властиво, врятувала лиш пісня індійського гостя. Артист В. Тисяк уславивсь в ній буквально через ніч. Він поєднав мелодійність із живим вокалом мужчини, що й вельми подобалось в театрі. Відвертість фрази кожної та й дисципліни в музиці врятували суцільність та інтенції композитора. Натхненну пісню Індії оплескували пристрасно й одноголосно зажадали її повторення..."

І голос повторився й зазвучав в Новому Світі, оспівуючи батьківщину...

Письменник Олекса Гай-Головко написав: „Талант — це самоцвіт, який стає діямантом після відповідного шліфу... Тисяк якраз був ювеліром арії та пісні — своєї і чужої..."

Як нині бачу я Торонто влітку 1954 року. Тоді ж на Першому З'їзді Мистців Північної Америки (куди мене завезли тато й мати) я бачив В. Тисяка та вперше почув його мистецтво ювеліра. Стрілецького романсу чародій врешті підписавсь тоді під „Синьою чічкою" Бобинського-Гайворонського. Ліричним тоном він розказав нам ніжно-сумно як „не вернувся із походу хлопець милий", що „як ішов, лишив дівчині синю чічку..." (синю квітку чи блакить китиці, вибирайте синьоокі).

Ювелір отої чічки, що блистіла на липневім сонці пропам'ятного 1954 року, відзначавсь (як нині чую) низкою принадних прикмет: безпосередністю і легкістю, свіжістю, але й теплотою, та понад все — фенезією... (яка то шкода, що О. Мишуга не кинув слухачам ніколи отую чічку-квітку, а мав він фінезійну легкість теж).

Стрілець Василь вже не вернувся із чужини, та як ішов, лишив коханій батьківщині спогад тривкий про себе й... про синю квітку запашну...

Давним-давно великий Шекспір показав, що „світ — це сцена, а ми лиш — лицедії". Коли Тисяк зійшов із життєвої сцени, погасла приманливість одної квітки. Проте про неї пам'ять жеврітиме постійно в Україні, що вже діждалась вічного вогню святої волі — отої нашої й своєї!

Український шлях — Ukrainian Way

посадник Д. Коллінс

Мирон Солонинка податковий інспектор

Василь Вінтонів інспектор здоров'я

Так виглядає у зимову пору 25-та вулиця в містечку Байонн в стейті Ню Джерзі. Кожного року у січневі роковини українські мешканці згадують 1988 рік, коли то з приводу святкувань 1000-річчя Хрищення України в дні 22-го січня тодішній посадник Байонну Деннис П. Коллінс в присутності духовників католицького і православного віровизнань та цілої української громади переіменував 25-ту вулицю на „Український шлях".

Ініціятором такого гідного відмічення українських поселенців у Байонні були місцеві громадяни, які в цей час працювали у заряді міста, а це Василь Вінтонів, інспектор здоров'я і Мирон Солонинка, податковий інспектор.

Це відзначення українських поселенців дало почин до ініціятиви інших етнічних груп в подібному напрямі. Однак українці ведуть таки перед, коли йдеться про старання утвердити їхню присутність серед чужинців. „Український шлях" пишається у центрі міста Байонн та може бути прикладом для інших.

ПОДІЇ

ТАНЦЮВАЛЬНІ КУРСИ НА „ВЕРХОВИНІ"

Ґлен Спей, Н. Й. — Тут від 30-го червня до 20-го липня на оселі „Верховина" відбуватимуться курси танців для заавансованих танцюристів (віком від 16-ти років) під керівництвом Роми Прийми-Богачевської. Такі ж курси для початківців (до 16-ти років) проходитимуть від 28-го липня до 10-го серпня. Відбудеться навчання українських танців, балету і т. д. За інформаціями слід звертатися до Р. Прийми-Богачевської, тел. (212) 677-7187, 523 E. 14th St., New York, N. Y. 10006.

У „Свободі" ч. 91 з вівтірка, 14-го травня 1996 року у повідомленні про Панахиди в 40-ий день смерти бл. п. полковника ПЕТРА ВОЙНОВСЬКОГО поміщено неправильно: „за спокій душі покійної", а має бути покійного". Перепрошуємо за недогляд.

АДМІНІСТРАЦІЯ

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ НА СОЮЗІВЦІ 1996

6-7-го липня	Індивідуальні першості УСЦАК-Схід
3-4-го серпня	Подвійні ігри
31-го серпня — 2-го вересня	Першенства УСЦАК
28-29-го вересня	Клюбові першенства КЛК

ГРОМАДСЬКІ ІМПРЕЗИ

Редакційні вістки про громадські імпрези будуть поміщені у „Свободі" **тільки після появи платних оголошень** у щоденнику або „Українському Тижневику".

Редакція „Свободи"

Енциклопедія Сучасної України

Наявність національної енциклопедії в того чи іншого народу є вірним показником його культурного та духовного розвитку. Енциклопедія як систематичний збірник про найзначніше в політиці, економіці, історії, культурі, про яскраві особистості, чия діяльність стала надбанням всього народу, є своєрідною візитною карткою країни, показником розуміння її керівництвом життєвих проблем державотворення та національної консолідації. Кому невідомі нині Енциклопедія Брокгауза і Ефрона, чи знаменита французька „Le Grande Ehncyclopedie", „Британіка", або, скажімо, „The Encyclopedia Americana"? Цими виданнями користується весь світ. Кожна нація прагне створити свою Енциклопедію, щоб засвідчити перед іншими націями свої здобутки в галузі науки, культури, політичного та економічного розвитку.

Складна історична доля української держави не могла не вплинути на творення і видання українських енциклопедій. Фактично було дві України, створено і дві Енциклопедії. Одна Україна — підневільна, зрусифікована та 300-літтям грабована культурно й духовно, спромоглася на свою Енциклопедію — УРЕ, що відбила якнайповніше „всеперемагаюче вчення Маркса-Леніна, соціалістичні перетворення на селі, робітничі п'ятирічки та нові начала нової пролетарської культури".

Але в ній не знайшлося місця для правдивого й шанобливого слова про сотні тисяч кращих синів України, про справжню тисячолітню історію України, її самобутню культуру і величезний духовний потенціял. Зате рясно, мало не на кожній сторінці, ви зустрінете в ній похвали світочам комуністичної ідеї та таврування українських буржуазних націоналістів. Однак, будемо об'єктивні, є таки в УРЕ правдива, ідеологічно не обплутана інформація: про клімат, про флору та фавну України, про наукові та спортові досягнення тощо.

Була й інша Україна, яка кілька разів спиналася на ноги, починала утверджувати свою відроджену державність, але кожного разу падала чи то від страшної сили московської деспотії, чи під тиском комуністів-шовіністів. Але ця Україна жила в людських серцях, у мріях свого народу, частинка якого, хоч і була позбавлена можливости жити на своїй землі, але жила і творила у вільному суспільстві. Ці люди також подарували Україні й світові Енциклопедію. Це — Енциклопедія українознавства, унікальна річ, створена за межами України, що правдиво й об'єктивно розкриквала нашу історію, культуру, соціально-політичні реалії того часу. Дуже добру справу робить НТШ у Львові, що перевидає цю одинадцятитомну Енциклопедію українознавства (ЕУ-2). Її повинні знати й користуватися нею в Україні. До речі, словникову частину Енциклопедії українознавства (ЕУ-1) нещодавно перевидав Інститут Української Археографії та Джерелознавства ім. М. Грушевського. Однак, ці видання вже не можуть повністю відповідати вимогам нашого часу. Насамперед, з таких причин:

Поперше, інформація, подана в ЕУ-1 та в ЕУ-2, обмежується періодом 80-их років.

Подруге, в ній бракує чимало матеріялу, якого неможливо було здобути в ті часи.

Потретє, і це головне, нині ми маємо незалежну Українську Державу, що істотно змінило нашу ціннісну систему координат, сприяло зародженню нових або відродженню забутих чи знищених тоталітарним режимом понять і реалій.

Вже 4 роки існує Українська Держава, існує в непростих умовах трансформацій і глибинних перетворень у світі. Ми нині можемо говорити чітко про певні тенденції у політиці, економіці, культурі сучасної України. За ці 4 роки з'явилося багато нових імен, партій, рухів, установ, понять тощо. Все це має стати матеріялом для нової Енциклопедії — Енциклопедії сучасної України. Таке видання мислиться як своєрідний підсумок ЕУ-1 та ЕУ-2, а також численних галузевих енциклопедій, однак Енциклопедія Сучасної України (ЕУ-3), і я тут повністю солідарний з думкою ак. М. Жулинського, „повинна мати самостійне, самодостатнє значення без обов'язкової прив'язки" до попередніх видань, щоб „породили" цю своєрідну „малу Енциклопедію".

НТШ у Сарселі та Львові разом з Українським Міжнародним Комітетом з питань науки і культури вже більше року працюють над проектом ЕУ-3. Чимало зроблено, але ще багато доведеться зробити. Радує, що ця ідея знаходить повне розуміння серед науковців, і рідко хто відмовляється від співпраці, дізнавшись, що ця робота — безгонорарна.

До роботи над ЕУ-3 долучилися як науковці академічних установ, так і галузевих академій, науково-дослідних інститутів, вищої школи, міністерств та відомств.

Президія Національної Академії Наук України ухвалила спеціяльну постанову з цього питання, в якій зазначається, що НАНУ стає одним з співорганізаторів і співвидавців Енциклопедії Сучасної України, а своїм інститутам рекомендує активно включитися в роботу над ЕУ-3.

На нараді, що відбулася 12-го квітня у приміщенні Національної Академії Наук України за участю трьох співголів редакції ЕУ-3 академіків І. Дзюби, А. Жуковського та члена-кореспондента НАНУ О. Романіва були присутні 25 осіб відповідальних за відділи УЕ-3, котрі коротко прозвітували про виконану працю. По деяких відділах зібрано та опрацьовано 70-80% матеріялу. Добрий стан справ з підготовкою гасел у відділах „Медицина" (проф. Л. Пиріг), „Біологія, екологія" (проф. Д. Гродзінський), „Етнографія і фольклор" (проф. В. Наулко), „Астрономія" (проф. Я. Яцків), „Національні меншини та сусіди України" (проф. А. Кудряченко) тощо. Викликає певне занепокоєння хід підготовки статтей з відділів „Політика", „Індустрія", „Музика", „Математика". Нарада засвідчила, що підготовка ЕУ-3 вступила в якісно новий етап, позаду залишилися дискусії щодо характеру видання, обсягу гасел, критеріїв відбору, наявності ілюстрацій тощо. Нині всі зусилля повинні бути зосереджені на підготовці статтей. Відповідно до плянів праці головної редакційної колегії ЕУ-3 було ухвалено до 1-го травня 1996 року, передати до Координаційного бюра ЕУ-3 всі малі гасла, тобто персоналії, гасла про інституції, видання, а до 1-го вересня статті загального характеру. Восени 1996 року, Головна редакційна колегія, опрацювала наявний матеріял, остаточно визначить, які гасла ввійдуть до тритомника ЕУ-3, а які — до банку даних для майбутніх публікацій. Відбувся живий обмін думками щодо обсягу представлення в ЕУ-3 матеріялів з таких відділів, як „Політика" та „Спорт".

Професор А. Жуковський поінформував присутніх про велике зацікавлення за кордоном у якнайшвидшій появі такого видання. Вкрай важливе воно і для України. Звичайно, його створення потребує значних фондів. Фінансова ситуація в Україні нині така, що розраховувати на допомогу уряду марно, однак радує позиція керівництва Національної Академії Наук, яке з розумінням поставилося до цієї важливої справи і незважаючи на фінансову скруту виділило кошти для утримання двох співробітників Координаційного бюра ЕУ-3, що матиме своє приміщення у Будинку Президії НАН України при вул. Володимирській, 54. Ми сподіваємося на розуміння й підтримку цього проєкту українською діяспорою, завдяки благодійним пожертвам якої вийшли у світ ЕУ-1та ЕУ-2, а також „Encyclopedia of Ukraine".

М. Железняк

Датки на „Енциклопедію Сучасної України" проситься виписувати на FFEU-EU3 і слати на адресу: Foundation of Friends of Encyclopedia of Ukraine, 71 Collinwood Rd., Maplewood, NJ 07040. Пожертви можна відписувати від оподаткування.

В Менор коледжі відбувся благодійний концерт на допомогу дітям Чорнобиля

Чорна хмара нависла над Чорнобилем, над рікою Прип'ять, над лісами й озерами нашого Полісся й рідної північної Волині — 6 тисяч кв. км. землі. Хмара ця, наче, й дотепер не допускає соняшного проміння до предковічного багатого чорнозему колишньої Сіверщини, а тепер — вічної путелі. Адже діти українські й дальше мруть, і дальше невтішно горюють матері їхні. Проминуло десять болючих років проминула невтішна декада, а надії на краще немає.

Наша діяспора різними способами прагне принести хоч дрібку допомоги — душевної і матеріяльної. Творимо спільні соборні моління, остерігаємо світ перед поширенням цього лиха, очікуємо співпраці. Добровольці влаштовують благодійні концерти на допомогу недужим дітям України.

Саме такий концерт відбувся 30-го березня 1996 року в приміщенні Менор Коледжу старанннями Студійного Осередку Української Культури при коледжі (куратор — Христина Прокопович), 88-го Відділу СУА (голова — Роксоляна Луців) і студентської громади коледжу. Клясичний за характером концерт зібрав гарну авдиторію. Зміст і виконання його зворушували серця й проникали в душі. Мав він також своєрідний міжнародний характер хоча б тим, що влаштовували його в основному українці-студенти й зближені з коледжом громадяни, при співпраці американців неукраїнського походження. Велику ролю в самому репертуарі відіграла японська співачка з Токіо, сопрано; важливим виконавцем як акомпаньятор був Дарилл Гобсон Бирд, знаменитий піяніст, афроамериканець. Він акомпаньював хорові і обидвом солістам. Можливо, це й мало символічне значення, адже трагедія Чорнобиля є подією міжнародного маштабу.

Ведучий програмою Роман Дубенко вітав отців, Сестер Василіянок та всю громаду. Сказав про мету концерту-допомогу Україні у її тяжку годину, коли саме тепер, після 10-ти років, є найбільше число смертних випадків серед дітей і дорослих на спричинених катастрофою Чорнобиля недуг рака, серця, туберкульози. Імпрезу почато молитвою за Україну „Боже великий, єдиний" на слова О. Кониського, музику М. Лисенка у виконанні хору Менор Коледжу. Молитву вислухано стоячи. Цей же хор під батутою д-ра Юкіко Ішіди з Японії проспівав реквієм В.-А. Моцарта „Лякримоза", а також пісню М. Доннели „Я маю мрію". Український квартет по двоє молодих українських співачок і співаків з України — виконав молитву за кращу долю України. На жаль, амбасадор України до ЗСА не зміг прибути як головний прелегент, але переслав свій письмовий привіт. В ньому д-р Юрій Щербак ствердкує тривання великого горя України. Як присутній в Чорнобилі при вибуху реактора, пригадує ці найтяжчі моменти свого життя, а згодом — гнітюче враження від пустки в селах, враження, якого не описати. Слово від СУА виголосила двома мовами Оленка Кузeмська-Карпинич у стилевій борщівській вишиванці. Стверджила велич і грозу події силою тисячі Гірошим. Дотепер померло від наслідків понад 125,000 душ, найбільше дітей. Тільки 30 відс. дітей приходить на світ здоровими.

Під час концерту драматичний тенор Богдан Чаплинський, соліст опер т-ва Ріґґен говз, Беркс опери й Пікколя опери у Філядельфії, виконав майстерно та емоційно арії з опер „Тоска" „Паяцці" та „Турандот". Італійську клясику продовжила відома співачка, переможець конкурсу Маріо Лянца Юкіко Ішіда, яка виконала арію з „Сивільського цирульника" та з „Травіяти". Співакам акомпаньював Даррил Габсон-Бирд. Після вияву відданости італійській клясиці, перейшли до опер українського репертуару. Б. Чаплинський виконав глибоко драматичну арію Богуна „О, рідний краю" з опери К. Данькевича „Богдан Хмельницький", що викликало захоплення авдиторії. Концерт закінчено невмирущими аріями Гулака-Артемовського із „Запорожця за Дунаєм" Ю. Ішіда проспівала поправною українською вимовою загально люблену арію „Місяцю ясний" та „Ангел ночі над землею", а у фіналі був виконаний дует Оксани і Андрія з тієї ж опери.

В подяку за безкоштовний виступ солістів авдиторія нагородила їх рясними оплесками й вставанням з місць. Студентки обдарували виконавців квітами. Особлива заслуга у влаштуванні цього концерту на високому мистецькому рівні належить Христині Прокопович з мужем Борисом, Роксоляні Луців, Ігореві Ченстухові, Стівові Грінбавмові, Марії Дух, Анні Кічулі і Наталії Рудий, а також ряду інших осіб і Сестер Василіянок. Усі кошти концерту та друкування програмки покрив Менор Джуніор Коледж.

Нехай же цей щирий вияв мистецтва буде квіткою на могилу страдників Чорнобиля, нехай принесе полегшу потерпілим і, може, викличе посмішку на устах у недужих.

Н. П.

ПОДІЇ

Т. ШУМИЛОВИЧ У ВИСТАВЦІ

Ню Йорк. — Тарас Шумилович бере участь у виставці спонзорованій Спілкою американських композиторів артистів-малярів і авторів-письменників з нагоди їх конвенції та святкувань 60-ліття її існування. Виставка триватиме від понеділка, 10-го червня, до суботи, 15-го червня ц. р. і проходить в Пен енд браш клюбі, 16-та вул. Схід в Ню Йорку.